

הצעה לטקס יום הזיכרון לשואה ולגבורה

בליווי שירי פסקול שלישי

מורים ומורות יקרים,

ציבור הסלון היא יצמח חברתית המתאסרת לציון את ערב יום פציבורן אלואה ולעבורה בצורה משמעותית בסלון בבית בין משפחה וחברים. בעלור באחרון, בעם פמיץס אחלק באתי נסוד ממאמצי ציבורן ופנצרות פלואה, למדי שנה אמעלה מ-2 מיליון איל, בישראל ובחולס, בוחרים ארוח ולפתארו במפעלי "ציבורן בסלון".

אפני לנה יצאנו עם סרויקט מיוחד ומעץ - 'ססקול לילי'. אלוס מקורי פכולל ליריס איליס ואינטמיים ספורטים על מיתרי פועץ ומבקלים אחרי עץ את בני פדורות פכאים, לל יצב ללמוץ את פדורות בעוף ראלון, אל פסיפוריס פאיליס, פציבורן פקולקטיבי ופערנד פמלוק.

"ססקול לילי" פוא אל סרויקט לל לירי לואה, אל יצירות שנכתבו בפלואת סיפורי פלואה - ומיועדים אל יום החורב פילראית - מפפון פפוא למפן פפה.

אקראת טקס יום פציבורן אלואה ולעבורה פכנו עבורם פצור אוקס למבוסס על לירי פפסקול. ליריס חדלים, מעץלים למסתכלים על פלואה מנקודת פמבט לל פדור פציר. אנחנו מפמינים אתכם אפקליה אללוס באתי ללנו ולעלות לימוץ בליריס ובסרטונים בכתב ובטקס. פפצור אוקס כוללת קטעים רבים, פלמלול במה למתאים לאורך פטקס אולל אתם מתכננים.

לללות ומחלבות

אנחנו צמינים עבורם

צלות ציבורן בסלון

את הטקס נפתח בקריאת היזכור

יזכור/ אבא קובנר

נזכר את אחינו ואחיותינו,
 את בתי העיר ואת בתי הכפר,
 את רחובות העירה ששאנו כנהרות
 ואת הפנדק הבודד עלי אורח;
 את הישיש בקלסתר פניו,
 את האם בסודרה,
 את הנערה בצמותיה את הטף;
 את אלפי קהלות ישראל
 על משפחות האדם,
 את כל עדת היהודים,
 אשר הכרעה לטבח על אדמת אירופה
 מידי הכורת הנאצי;
 את האיש שזעק פתאום ובזעקתו מת;
 את האשה שחבקה תינוקה אל לבה
 וזרועותיה צנחו;
 את התינוק שאצבעותיו מגששות
 אל פטמת האם והיא כחלה וצוננת;
 את הרגלים, את הרגלים שבקשו מפלט
 ולא היה מנוס עוד;
 ואת שקפצו ידיהם לאגרוף,
 האגרוף שחפן את הברזל,
 הברזל שהיה לנשק החזון,
 היאוש והמרד,
 והם ברי הלבב והם פקוחי העינים
 והם שהשליכו נפשם מנגד וידם קצרה מלהושיע;
 נזכר את היום, את היום בצהריו,
 את השמש שעלתה על מוקד הדמים,
 את השמים שעמדו גבוהים ומחרישים;
 נזכר את תלי האפר אשר מתחת לגנים הפורחים.
 יזכר החי את מתיו כי הנה הם מנגד לנו,
 הנה נבטות עיניהם סביב-סביב,
 ואל דמי, אל דמי לנו,
 עד יהיו חיינו ראויים לזכרם.

מנשר הניצולים

ציווי הזיכרון -

מנשר הניצולים נכתב על ידי שורדי השואה בשנת 2002 מתוך הרצון להשאיר ציווי ערכי לחברה הישראלית. מסמך זה מבקש לבטא ולמצות את המסר שמבקשים ניצולי השואה לומר לעולם, בערוב ימיהם. הוא מסמך מכונן שמעביר את האחריות של לפיד הזיכרון אלינו - לא רק למה אנחנו זוכרים אלא גם למה - לשם מה.

מתוך: מנשר הניצולים

"אנחנו דור ניצולי השואה הולכים ומתמעטים. בעוד שנים לא רבות לא יהיה עוד על כדור הארץ אדם שיוכל להעיד: אני זוכר את מה שאירע בשואה. יוותרו רק ספרי זיכרונות ומחקר, תמונות וסרטים, ועדויות ניצולים. או אז יהפוך זיכרון השואה מגורל כפוי, החתום בבשרנו ובנשמתנו, ליעוד היסטורי שעל האנושות ועל הדורות הבאים לשאת באחריות לצקת בו תוכן ומהות... במסורת היהודית הזיכרון הוא ערך מכונן. ואולם, אין הזיכרון מבודד כערך עצמאי אלא נסמך לחובה המוסרית. היום, כשאנו, ניצולי השואה שהזיכרון צרוב בבשרנו, באים להעביר את לפיד שליחות הזכירה לדורות הבאים, אנו מעבירים עמו גם את המסר היהודי שהזיכרון צריך להוליד למעשה ומחויבות מוסרית. הוא צריך להיות הבסיס לפעולה ומקור הכח ליצירת עולם טוב יותר."

שיר 1

ילד שלי

על תהליך היצירה:

מומלץ להקריא את הסיפור מאחורי השיר לפני ביצוע השיר.

השיר "ילד שלי" נכתב כחלק מפרויקט פסקול שלישי - אמני הדור השלישי כותבים בהשראת סיפורי השואה. "אני פה בשבילך - כדי שזה לא יקרה לדור שלך" - השיר מספר את המסע שעוברת סבתא עם הנכד שלה.

היא שותקת, אבל מדברת, היא יודעת שזה נגמר, אבל שהכל יכול לחזור, ובעיקר היא דורשת ממנו שיילך ישר - כי ההיסטוריה מזגזגת בפראות, ויכולה גם לעשות פרסה בכל רגע.

זהו שיר אופטימי - כי ייאוש הוא רק עניין של בחירה. זהו שיר שמספר על העבר ומתחנן שהוא לא יהפוך לעתיד.

שיר המספר על אירועים שקרו אבל עלולים כל רגע לחזור, כי השנאה רק מחליפה צורה. אבל הכי חשוב - זהו שיר שמזכיר לנו שאלוהים שומר עלינו מהחושך עד לאור, אבל הוא לא יעשה את העבודה לבד, אם אנחנו לא נזכור שחייבים לזכור.

הראל סקעת, סיוון טלמור, גיא מזיג ומשה קלוגהפט כתבו את השיר אחרי שעות של שיחות על איך ניגשים בכלל בדור הזה לדבר על השואה, על השאלה האם היא יכולה לשוב, והאם במובנים מסוימים - היא מעולם לא נעלמה. או בקיצור: "לעולם לא עוד" זאת לא סיסמא, זאת משימה.

ילד שלי

מילים ולחן: גיא מזיג, הראל סקעת, משה קלוגהפט, סיוון טלמור
עיבוד הפקה הקלטה ותזמור: גיא מזיג

מילים ואקורדים:

Fm G	Am (פתיח)
חוזרת על עצמה	
Am	F Am
ילד שלי	הקמטים שעל פניה דיברו
	Dm G
	לסיפור שלה יש מספר
F Am	F Am
בנסיעה בדרך הביתה	שאריות של זכרונות של זכרונות
Dm G	Dm G
דיברו ולא אמרו אף מילה	עפות ברוח מאתמול למחר
F Am	F Am
איך בכלל איך מתחילים לספר	הפנים שעל קמטיה אמרו
Dm G	Dm G
התמימות כבר לא תחזור מרגע	ייאוש זה רק עניין של בחירה
	F Am
	דור רודף דור רודף דור
G F Am Dm G F Am מעבר	G Dm G
ורק תקשיב, היא לפתע אמרה,	והשנאה רק מחליפה צורה
תחלום, אבל תישן עם עין פקוחה	
עוד תלמד	C
מספיק אדם אחד שליבו רע	ילד שלי
קולה רעד	Fm/C
אני פה בשבילך	עוד נגיע רחוק
כדי שזה לא יקרה	Cm/A Bdim Cm Fm/D
לדור שלך	תראה הנוף בצד הדרך
Em Am	Ab G
אלוהים שומר עלינו	כבר יותר ירוק
A Em Am	C
מהחושך עד לאור	ילד שלי
Dm/C Dm	Fm/C
אלוהים שומר עלינו	אם הנוף השתנה
G/F F	Cm Fm/D
אבל אל תשכח	תלך ישר
G	Cm/A Bdim
לזכור	כי ההיסטוריה

לכתוב על השואה/אלי ויזל

"כשהאדם כותב על השואה, הוא לא כותב את המילים. הוא נלחם במילים. כי אין מילים לתאר את מה שהקרבות הרגישו כאשר המוות היה הנורמה והחיים היו נס."

להיות בתחתית / פרימו לוי

עתי הבנו ששפת אנוש דלה לבטא את העלבון הצורב. את אובדן צלם אנוש. המציאות נגלתה לעינינו כהווייתה בשבריר שנייה, כמעט במחזה נבואה: עד התחתית הגענו, לשפל המדרגה, למטה מזה אי אפשר לרדת. לא נותר לנו כל מאום: לקחו את הבגדים, את הנעלים, ואף את שערותינו לא הותירו לנו. אם נדבר לא יקשיבו לדברינו, ואם יקשיבו לא יבינו. עוד מעט גם את שמותינו יטלו. אם בכל זאת נרצה לשמור עליהם, יהיה עלינו לאזור את כל כוחותינו כדי שישרוד דבר-מה מאיתנו. דבר ממה שהיינו...

עתי שווה בנפשכם אדם שניטלו ממנו ביתו, הרגליו, בגדיו, הורחק מיקיריו, הכל, כל מה שהיה לו. אדם כזה לא יהיה אלא קליפה ריקה, לא נותר לו דבר, הוא אומלל וחסר אונים. לא נותר לו כבודו העצמי. הוא לא יכול להבדיל עוד בין טוב לרע. משום כך בקלות יקרה, מי שאיבד הכל, גם אישיותו ניטלת ממנו בקלות יתרה. הוא הופך ליצור נחות ביותר שקל להחליט להמיתו בלי מחשבה תחילה. ליצור כזה אין להתייחס כאל בן-אדם. במקרה הטוב ביותר שיישפט לחיים או למוות בשל שיקול של תועלת. אולי כעת ניתן להבין את המשמעות הכפולה של השם "מחנה השמדה". ואולי יובן עכשיו מה אנו רוצים לבטא במשפט: להיות בתחתית.

לבחור אחד מהשירים - "למה אני" או "שורדת".
הקטע בהתאם לשיר הנבחר.

למה אני? ◀

על תהליך היצירה: "למה אני" נוצר בעקבות אחת השאלות הגדולות שנשארות עם השורדים - למה אני? למה אני ולא הם, למה נשארתי? זאת מתנה או עונש? התשובה היא השאלה עצמה. השיר הזה זועק אותה...

השרירותיות והיעדר ההיגיון, הגורל ומקומו של המזל, אלוהים והאדם בתוך המשואה של החיים. משואה בשישה מליון נעלמים, ואין פותר. וכך גם השאלות שאנחנו מתמודדים איתן גם בעידן הנוכחי, בחיינו האישיים, המקצועיים והחברתיים.

נקודת מבט נוספת בשיר מתמקדת בהיעדר הפרידה. זהו כאב וחסך שמלווה דור שלם שלא זכה להיפרד מבני משפחתו, קרוביו ואהוביו. סיפור שקורע את עור התוף של הלב, זעקה שאין לה סוף.

למה אני?

מילים: תמיר גרינברג, טלי כרקוקלי ולירון כרקוקלי • **לחן:** תמיר גרינברג
שירה: תמיר גרינברג • **עיבוד והפקה מוסיקלית:** תמיר גרינברג

מילים ואקורדים:

חשוף	Abmaj7	Abmaj7
	ואין בי שום דבר	למה אני
Abmaj7	Cm Gm7/	Gm7
למרות השנים	Bb	למה נשארתי
G7	זו רק קליפה, אני חלול	Cm
אוחזת כל רגע	מבפנים	כמה אני דפוק
Cm		Abmaj7
ידה של אמי	דמעות על הפנים	למה אותי
	Abmaj7	Gm7
Bb Abmaj7	למה אני	למה לא קל לי
אף פעם לא נפרדתי	Gm7/Bb	Cm
Bb Abmaj7	למה נשארתי	לחיות שאותם לקחו
וגם לא אפרד	Cm	
	למה אני	Abmaj7
Abmaj7	Abmaj7	אני מביט אל על
אז למה אני	למה אני	Cm Gm7/Bb
Gm7/Bb	G7	ומסתכל אל תוך שמיים כחולים
למה נשארתי	עדיין עם פצע	
Cm	Cm	עם דם על הבגדים
למה אני	בוער מבפנים	

שיר 3

שורדת

על תהליך היצירה: "הגעתי לארץ, נישקתי את האדמה, פחדתי שלא יאמינו, אז השארתי את פולין מאחור"

למות אחרי שחיים זה קל, לחיות אחרי שמתים זה קשה. מאד קשה. השיר הזה עוסק באלה ששרדו את התופת, ועכשיו חיים בתופת כדי לשרוד. אצלם כל לילה הוא מאבק חדש לקראת הבוקר שאחרי וכל בוקר הוא שאריות הזמן לקראת הלילה, וחוזר חלילה. כי גם כשהגוף השתחרר, הנפש קיבלה מאסר עולם בלי חנינה. הדור שלנו, שחוה קשיים ואתגרים, שלפעמים סוחר טראומות מחודשים קשים בשירות הצבאי לכל החיים, צריך לזכור את אלה שלא משתחררים כבר 80 שנה מהזוועות שנכפו עליהם בתקופת השואה. החיים קשים מהמוות, השתיקה קשה מהזעקה. יהא שיר זה הזעקה של השותקים.

"לריב איתך שעות | לקלל את הלילות | להתעורר עם הדמעות | לסלוח אלף פעמים"

שורדת

מילים ולחן: בניה ברבי • שירה: ריטה, בניה ברבי וסיון טלמור
עיבוד והפקה מוזיקלית: טל אביטל ומיכאל מיטל • עדות: עליזה לנדאו

מילים ואקורדים

E F#m C#m F#m (מעבר)

(מעבר)
A B/D# E C#m B A B/D# E
C#m B A
B C#m B A B C#m B A

אייכה? אייכה?

הגעתי לארץ, נישקתי את
האדמה
פחדתי שלא יאמינו
אז השארתי את פולין מאחור
את המכות
את הדמעות
את הריבים עם אלוהים

הקמתי בית
אני חיה
עם ישראל חי

A B/D# E
לסלוח אלף פעמים
B

לצעוק על השתיקות
C#m

לספור את המכות

A B/D# E

מסתירה את הפנים

F#m

צודקת או טועה

C#m G#m

לא יודעת לאן אני עוזבת

B F#m

מוקדם מידי לשכוח

E

או להגיד אני שורדת

G#m F#m

שומרת על הלב שלי

C#m

כבר לא מוותרת

B F#m

נשבעתי גם באלוהים

E

לשם אני לא חוזרת

C#m G#m F#m

אוספת את כל השברים החברים

ויוצאת לדרך

B F#m

שמתי כתר ושמלה

אז מי עכשיו המלך

G#m F#m

השתגעתי אני מודה

C#m

לא ידעתי, לאן אני נכנסת

B F#m

מאוחר אולי לברוח

E

או לשחק עם זה תופסת

G#m F#m

נוסעת, זה הזמן שלי

C#m

כבר לא מפחדת

B F#m

ארזתי את האומץ

E

כשהיד שלי רועדת

G#m F#m

כותבת לי עוד מכתב

C#m

שעכשיו יהיה לזיכרון

B F#m

זה כואב וזה שורף

והכל נכון

A

לריב איתך שעות

B

לקלל את הלילות

C#m

להתעורר עם הדמעות

הפניצילין והאטום / קצטניק (יחיאל דינור):

אתה לא יכול לומר שזה עניינו של אלוהים. איני יודע מי זה אלוהים. איני מכיר אותו... זו התורה שלמדתי מהשואה. זהו מוסר ההשכל והלקח. לא שאלוהים יצר את אושוויץ ולא השטן, אלא אנחנו, בני האדם. כשיצאתי מאושוויץ הייתי אדם צעיר ולמדתי כי שני דברים יצר האדם בשנות המלחמה: את פצצת האטום ואת הפניצילין. לא ידעתי מה הקשר בין הפניצילין לאטום- הדברים התרחשו כאן שעה שאני הייתי שם. המוח האנושי הוא מכונה שאי אפשר לתאר אותה והנה היא מגיעה לשלמות, כמו אלוהים הבונה עולמות ומחריבם... נאמר "ובחרת בחיים", משמעו- פניצילין שמתפקידו להחיות את בני האדם, וישנה גם האצבע היכולה ללחוץ על הכפתור. לא אלוהים מסוגל להחריב את העולם, אלא האדם. והחזרה הכללית הייתה באושוויץ.

"רציתי לעוף כמו פרפר" / חנה גפרית

חנה גפרית כתבה בספר הילדים שלה "רציתי לעוף כמו פרפר":
 "כשהתחבאנו בדירת משפחת סקוברונק, אסור היה לאיש לדעת שאמא ואני גרות במקום. לכן כשאורחים ביקרו בדירה, אמא ואני היינו מסתתרות בתוך ארון הבגדים.
 פעם הגיע אורח בהפתעה. אמא ואני לא הספקנו להגיע לארון, ונכנסנו לתוך ארגז הפחמים.
 גברת סקוברונק ירבה על המכסה, עד שהאורח הלך.
 לפעמים היינו יושבות שעות בתוך הארון, לא זזות ולא מוציאות הגה מפינו.
 בתוך ארון הבגדים, הייתי מדמיינת שאני גמד קטן ביער, לבוש בבגד כחול וכובע אדום עם פונפון.
 ואני מטיילת בין הפרחים, שותה טל ומזהה כל פרח על פי הריח שהוא מדיף..."

פרפר

על תהליך היצירה: "דבר אליי תראה אותי | ספר לי אני כאן"
 האם אפשר לכעוס על השורדים השותקים? האם מותר לבוא בטענות לאלה שלא העבירו לדור הבא את החוויות שלהם? לשורדים שהשאירו אותנו עם שתיקה מלאת משמעות - מלאת נוכחות כשהיא באה יחד עם השורדים - אבל תאבד בחלל הדורות לאחר שהם ילכו?
 אליאנה, בניה, פטריק ולירון וטלי כרקוקלי שיתפו סיפורים מחייהם האישיים בהם נתקלו בסירוב של סבא וסבתא לשתף והתסכול שחשו בעקבותיו.
 השיר "פרפר" נכתב בהשראת עדותה של שורדת השואה חנה גפרית, שהחליטה דווקא לא לשתוק - ומדברת גם בשיר. היוצרים סיפרו כי "התמלאנו השראה כשחנה סיפרה שכשהתחבאה יחד עם אימה בתוך ארון במשך חודשים ארוכים, היא דמיינה שהיא פרפר שעף מעל לעיירה שלה וכך פוגשת את כל החברים מן העבר."

כי בסוף, כמו הפרפר - לפעמים אנחנו גולם, לפעמים אנחנו מעופפים - אבל תמיד, בתוך עצמנו, אנחנו חופשיים.

פרפר

מילים ולחן: אליאנה תדהר, בניה ברבי, טלי כרקוקלי, לירון כרקוקלי
ופטריק סבג **שירה:** אליאנה תדהר, בניה ברבי, טלי כרקוקלי, לירון כרקוקלי
עיבוד והפקה מוסיקלית: פטריק סבג • **עדות:** חנה גפרית

מילים ואקורדים

Am/G

דבר אליי תראה אותי
ספר לי אני כאן
אולי בהפסדים שלך איבדת קצת ממך
הניצחון הכי יפה יושב עכשיו מולך
דבר אליי תראה אותי
ספר לי אני כאן
רצית להיות פרפר
יכול היה להיות נחמד
חי אולי ליום אחד
אבל איזה יום, איזה יום, איזה יום
יום יום שעה שעה
רודף אותי שורף אותך
כאב כאב
הולך איתי
שלך שלי, שלי שלך
אנ'לא מפסיק, זה לא מפסיק
תראה אותי, תראה אותך
תפסו אותי, שברו אותי
תנסו אותי, אנ'לא בוכה

תפסיק לשמור בבטן פירוורים קטנים של
זעם
עשית כבר ת'דרך בשביל מה יש את
הפעם
דבר אליי, תראה אותי
ספר לי, אני כאן
חלאס עם השקט בשביל מה יש את
הרעש
גם אמא מתפוצצת איך הלב שלה הר געש
דבר אליי תראה אותי
ספר לי אני כאן
רצית להיות פרפר
יכול היה להיות נחמד
חי אולי ליום אחד
אבל איזה יום, איזה יום, איזה יום
בתוך כל הייאוש, אתה חבר של התהום
שכחת מה זה בית, רק נשאר לך לחלום

קטע 6

אנה פרנק

קטע מתוך היומן של אנה פרנק -

"פלא שלא זנחתי את כל האידיאלים שלי, כי הם נראים אבסורדיים ובלתי אפשריים ליישום. בכל זאת, אני שומרת עליהם, מפני שלמרות הכל אני עדיין מאמינה שבני אדם הם באמת טובים בליבם. אני פשוט לא יכולה לבנות את התקוות שלי על בסיס בלבול, אומללות ומוות. אני רואה את העולם משתנה בהדרגה לפראות. אני שומעת את הרעם הקרב, אני יכולה להרגיש את הסבל של מיליונים ועדיין, אם אני מסתכלת למעלה לרקיע, אני חושבת שביום מן הימים זה יסתיים על הצד הטוב, שהאכזריות הזאת תבוא אל סופה, ושלוש ושקט ישובו."

לבחור אחד מהשירים - "אומץ לאהוב" או "פתאום נושם".
הקטע בהתאם לשיר הנבחר.

אומץ לאהוב

על תהליך היצירה:
 "ואם תשאל מאיפה באתי
 אני פסיפס של אינסוף נשמות
 אבל עכשיו אני בבית
 מבקשת את האומץ לאהוב"

אז מאיפה בעצם הכוח להמשיך? מאיפה הדלק לנשמה כדי שהגוף ימשיך לנסוע?
 שורדי השואה איבדו את המשפחות שלהם, התרחקו מהחלומות שלהם, לא הכירו את
 עצמם, אבל בסוף, באופן בלתי נתפס, הצליחו למצוא אור בקצה הסיוט.
 אז איך אנחנו, אנשים שחיים היום, דור שעובר משברים, דור עם מודעות לתהומות הנפש,
 יכולים להתחיל להבין את הדור שחזר מהפלנטה האחרת והחליט להתחיל מחדש?

הם נשכו את השפתיים, אנחנו מנסים לפתוח אותם ולשיר. לשיר את הנס הזה. לשיר על
 האומץ הזה. כי כדי להתחיל מחדש דרוש אומץ אדיר – אומץ לאהוב.

או כמו שכתבו בשיר: "ואיכשהו הגעגוע דופק בדלת מבקש להיכנס,
 ובתוכו גם מסתתר לו איזה נס".

אומץ לאהוב

מילים ולחן: ריטה, אלון עדר, אליאנה תדהר, בניה ברבי,
 דורון מדלי ולי בירן • הפקה מוזיקלית: לי בירן

מילים ואקורדים:

Am	Em	G	Gaug	G
	אבל עכשיו אני בבית		הזיכרון מונח אצלי כאן בסלון	
D4 D	C	D D4	C Bm Em #G/F	
	מבקשת את האומץ לאהוב		תולה תקוות במקום תמונות על הקירות, לאט זה בית	
	G		G Gaug G	
	לאהוב		ריחות של עץ התות שסבתא אהבה	
	G Gaug G	D D4 C Bm Em #G/F	תקטוף תקטוף שתישאר לך מזכרת על הזרוע	
	ואת הזמן קדימה אי אפשר לראות	#G/F G C Bm Em	ואיכשהו הגעגוע דופק בדלת מבקש להיכנס	
	Bm Em	D D4 C Bm Em	מביא סיפור, אולי אלפיים ובתוכו גם מסתתר לו איזה נס	
	והקללות הופכות קלות יותר			
	D D4 C			
	בסוף אתה תגיע			
#G/F G Gaug G			Am G	
	אל המקום בו נסדקות כל הקליפות		ואם תשאל מאיפה באתי	
D D4 C Bm Em			D C	
	נכנס האור וממלא את הפינות שלא ראית		אני פסיפס של אינסוף נשמות	

פתאום נושם

על תהליך היצירה: "ולכאב הזה אין צבע ואין שם | הקשבת לי עם כל הלב | ועכשיו אני פתאום נושם"

אנחנו עם של שורדים. זה כמעט עניין טכני: רק מי ששרד המשיך את השושלת. זה בגנים שלנו. התקבצנו כאן שורדים בכל מיני צבעים: שורדים מכל העדות, המינים, הדעות - כולנו שפנים שנשלפו מהכובע, בקסם ללא קוסם. ולכל אחד מאיתנו יש תפקיד. כולנו אותיות קטנות בתוך סיפור אחד ענק. סיפור של סבל וגבורה, סיפור של מסע ותלאות, שואה, אובדן, התגברות, בנייה וצמיחה מחדש. ורק העדויות שלנו מחברות בינינו בחוט בלתי נראה: לפעמים הכאב מחבר - לפעמים הכאב מדבר. יוצרי השיר מספרים: "השיר מספר על הקסם שנוצר כשאנחנו משתפים אחרים במקורות משפחתנו, פתאום אנחנו מגלים שכל אחד ואחת מאיתנו הם ניצן קטן וחשוב להפליא על עץ נדיר, עתיק ושרדן עם שורשים עמוקים באדמת ההיסטוריה. אם נספר יותר וניתן עדות, גם אם זו עדות על עדות - נהיה כולנו קרובים יותר."

פתאום נושם

מילים ולחן: קובי אוז, יונתן רזאל, פטריק סבג, איה זהבי פייגלין
שירה: יונתן רזאל וקובי אוז • **עיבוד והפקה מוסיקלית:** פטריק סבג

מילים ואקורדים:

Am/Dm/Am/Dm/F,G/Am
Am/Dm/Am/Dm/C/Dm/F,G/
Am

לא ציפיתי לשיתוף כזה	כששמעתי מה עבר
תפסת אותי לא מוכן	עבר עליך
יושב מולך וליבי דומע	על המשפחה שלך
שעם כל זה אתה כאן	כשסיפרת את הדרך שעברתם
	אז התחלתי להבין אותך
	בתלאות אשר עברו
	עברו עליך
	הרגשתי אומץ ותקווה
	בהתחלה קצת לא התחברנו
	עכשיו אני ממש מרגיש אותך
כי לכאב הזה אין צבע ואין שם	ולכאב הזה אין צבע ואין שם
הקשבת לי עם כל הלב	הקשבת לי עם כל הלב
עכשיו אני פתאום נושם	עכשיו אני פתאום נושם
כי לכאב הזה אין כתובת ומספר	כי לכאב הזה אין כתובת ומספר
אבל המנגינה שלנו יחד	אבל המנגינה שלנו יחד
היא תוביל אותנו עד מחר.	היא תוביל אותנו עד מחר.

חוקה פולמן-רבן (בעצרת בבית לוחמי הגטאות, 1988):

חוקה פולמן רבן היתה חברה בתנועת "דרור" בפולין ומחברי הארגון היהודי הלוחם בו שימשה כקשרית.

כאשר נסתיימה מלחמת העולם השנייה, לאלה מאתנו ששרדו היה החופש קשה ומכאיב. אבדן הכול – משפחה, חברים, מיליוני היהודים – הורגש בעוצמה אכזרית. ולחזור לחיים, להתחיל הכול מחדש נראה כבלתי אפשרי כמעט.

עזרה לנו האמונה והתקווה שהעולם החדש יהיה אחר, שבארץ שלנו, בישראל, החברה תהיה צודקת, מוסרית, טהורה ובה ישמר צלם אדם בכל התנאים ובכל המצבים.

וחלמנו על שלום - סוף סוף שלום. היו געגועים לזה והיה החלום.

בשם הלוחמים מאז אני קוראת לנוער שלנו:

שמרו על החלום, טפחו אותו, היאבקו עבורו.

מתוך מנשר ניצולי השואה:

פתחנו במנשר ניצולי השואה ונסיים בחלק נוסף מתוך המנשר - הציווי המוסרי והאנושי אלינו.

"...היום, כשאנו, ניצולי השואה שהזיכרון צרוב בבשרנו, באים להעביר את לפיד שליחות הזכירה לדורות הבאים, אנו מעבירים עמו גם את המסר היהודי שהזיכרון צריך להוליד למעשה ולמחויבות מוסרית..."

הוא צריך להיות הבסיס לפעולה ומקור הכוח ליצירת עולם טוב יותר...

על אף שזיכרון השואה טעון וספוג בחורבן, ברוע ובאובדן צלם אנוש, אנו הניצולים לא שקענו אל תהומות הייאוש ולא איבדנו את האמונה באדם ובצלם אלוהים.

אנו מבקשים לחלץ מן הזוועה שחרצה בבשרנו, מסר חיובי לעמנו ולעולם- מסר של מחויבות לערכי האדם והאנושות...

לקחי השואה חייבים להיות לקוד תרבותי של חינוך לערכים הומניים, לדמוקרטיה, לזכויות אדם, לסובלנות וסבלנות, ונגד גזענות ואידיאולוגיות טוטליטריות..."

התקווה

עוד לא אָבְדָה תְּקוּתָנוּ
הַתְּקוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים
לְהִיּוֹת עִם חֶפְשִׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם

כָּל עוֹד בְּלִבְבֵנוּ פְּנִימָה
נִפְשֵׁי יְהוּדֵי הוֹמָה
וּלְפָאֲתֵי מְזָרְח קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָה